

Trafikverket

Avslut av tillsyn tågplanprocess T21 – samråd om och offentliggörande av kapacitetsbegränsningar

Transportstyrelsens beslut

Transportstyrelsen avslutar tillsyns- och föreläggandeärendet.

Redogörelse för ärendet

Transportstyrelsen genomförde under 2020 en tillsyn av Trafikverkets process för tilldelning av järnvägskapacitet för tågplan 2021. Tillsynen hade två inriktningar vilket resulterade i två separata förelägganden, TSJ 2020-5170 och TSJ 2020-373, där det senare behandlade brister i offentliggörandet av och samråd om kapacitetsbegränsningar enligt punkt 8–15 i kommissionens beslut (EU) 2017/2075 om ändring av bilaga VII till direktiv 2012/34/EU. Föreläggandet beslutades den 7 december 2020.

I tillsynen följde Transportstyrelsen Trafikverkets genomförande av de olika processtegen i tilldelningen av kapacitet med tillhörande dokumentation. Fokus låg på hanteringen av kapacitetsbegränsningar i arbetet med tågplan, där särskilt sträckan Laxå-Kil i Värmland var del av utredningen. Transportstyrelsen granskade även de publicerade underlagen för offentliggörande av och samråd om kapacitetsbegränsningar som följer av punkt 8–15 i kommissionens beslut (EU) 2017/2075 om ändring av bilaga VII till direktiv 2012/34/EU.

Transportstyrelsen har deltagit i Trafikverkets möten med branschen i samband med tidig dialog 21-22 januari 2020, samrådsmöten 8-10 juni och samordningsmöten 18-20 augusti. Därutöver har Transportstyrelsen hållit egna möten med Trafikverket den 30 april och den 14 augusti, samt intervjuat anställda på Trafikverket i rollerna projektledare och

banarbetskoordinator på verksamhetsområde Investering samt banarbetsplanerare, tågplanerare och chef för kapacitetsoptimering Väst.

Vid ett möte den 20 november gavs Trafikverket möjlighet att bemöta de brister som Transportstyrelsen identifierat. Trafikverket hade inget att erinra.

Trafikverket förelades att offentliggöra och kommunicera information enligt följande:

1. Senast 24 månader innan tågplan 2023 offentliggöra kapacitetsbegränsningar enligt punkt 8 i kommissionens beslut (EU) 2017/2075, eller om detta inte är möjligt senast den 12 februari 2021.
2. Senast 12 månader innan tågplan 2022 offentliggöra kapacitetsbegränsningar enligt punkt 8 i kommissionens beslut (EU) 2017/2075, eller om detta inte är möjligt senast den 12 februari 2021.
3. Senast från och med tågplanprocessen för tågplan 2022 i kommunikationen med sökande ange de offentliggjorda kapacitetsbegränsningarna så att det framgår vilka krav i kommissionens beslut (EU) 2017/2075 som är tillämpliga, samt vid varje tillfälle då tidsfristerna inte tillämpas i beslutets punkt 8–12 motivera detta och omgående samråda enligt kravbilden.
4. I sin järnvägsnätsbeskrivning (JNB) 2022 ange formerna för samråd och meddelande av uppdateringar för de kapacitetsbegränsningar som omfattas av första satsen i punkt 12 i beslut (EU) 2017/2075.

Transportstyrelsen har granskat de publicerade underlagen för offentliggörande av och samråd om kapacitetsbegränsningar som följer av punkt 8–15 i kommissionens beslut (EU) 2017/2075, som skulle vara del av förutsättningarna för arbetet med tågplan 2022. Transportstyrelsen har även granskat järnvägsnätsbeskrivningen för 2022 och deltagit på Trafikverkets samråd med sökande den 8-10 juni 2021 och samordningen med sökande den 17-19 augusti.

Skäl för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Järnvägsmarknadslagen (2022:365) trädde i kraft den 1 juni 2022. Enligt övergångsbestämmelserna till lagen ska äldre föreskrifter gälla för mål och

ärenden som har inletts före ikraftträdandet. Därför tillämpas järnvägslagens bestämmelser i detta ärende.

Transportstyrelsen är regleringsorgan på järnvägsmarknaden i enlighet med direktiv 2012/34/EU. Genom tillsyn över efterlevnad av järnvägslagen (8 kap. 1 §) arbetar vi för en fungerande konkurrens på järnvägsmarknaden där snedvridningar och andra typer av marknadsstörningar minimeras, samt verkar mot diskriminering av sökande.

Bestämmelser om offentliggörande, kommunikation och samråd i samband med begränsningar i järnvägskapaciteten finns i det direkt tillämpliga beslutet (EU) 2017/2075 om ändring av bilaga VII till direktiv 2012/34/EU.

Transportstyrelsens bedömning

Transportstyrelsen bedömer att Trafikverket i arbetet med tågplan 2022 på kort tid har genomfört en omfattande förändring av sin planering och kommunicerat den till de sökande på ett tillräckligt tydligt sätt genom publiceringarna av kapacitetsbegränsningar senast 12 respektive 24 månader innan tågplan. Även praxis har förbättrats hos Trafikverket gällande kommunikation och samråd med sökande när tidsfristerna i punkt 8-12 inte tillämpas. Åtgärderna hanterar beslutspunkterna 1-3 i föreläggandet (TSJ 2020-373).

Transportstyrelsen noterar också att Trafikverket har uppdaterat sin järnvägsnätsbeskrivning genom avvikelsemeddelande 2 till JNB 2022 den 29 mars 2021. Åtgärden hanterar beslutspunkten 4 i föreläggandet (TSJ 2020-373).

Mot bakgrund av ovanstående gör Transportstyrelsen den sammantagna bedömningen att Trafikverket har hanterat beslutspunkterna. Kapacitetsbegränsningar och kommunikationen kring dessa utgör dock en central del av förutsättningarna på järnvägsmarknaden och är således återkommande föremål för tillsyn, senast i ärende TSJ 2020-4750.

Ärendet kan därmed avslutas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog avdelningsdirektör Petra Wermström, enhetschef Viola Härenby, sektionschef Carl von Utfall Danielsson, samt utredarna Anna Åslin, Anna Westerberg och Gustav Sjöblom, den senare föredragande.

Jonas Bjelfvenstam
Generaldirektör